

Vedlegg: Handlingsprogram 2013/2014, Regional plan for klima og energi for Oppland 2013-2024

Planens handlingsprogram 2013/2014

Mål	Delmål	Tiltak	Forslag til ansvarlig	Forslag til samarbeidsparter
Energiproduksjon Øke andelen med fornybar energi med 700 GWh innen 2024	Øke produksjonen av bioenergi med 100 GWh Utbedring av infrastruktur og samferdselshindringer for å ta ut trevirke Benytte virkemiddelapparatet til å stimulere til klyngedannelse og bedre utnyttelse av bioenergiressursene Øke produksjonen av vannkraft med 600 GWh - bidra til at vannkraft bygges ut i et bærekraftig perspektiv	Veiplanlegger tilsettes for å utrede tilstanden på private skogsbilveier og benyttes til å utrede flaskehalsen på fylkesveinettet VRI (virkemiddel for regional forskning og innovasjon) benyttes aktivt for etablering av klynge Etablere en bioenergiklynge på Energigården Søknader om vannkraftutbygginger vurderes positivt ut fra de lover, retningslinjer og direktiver som til enhver tid gjelder	Mjøsen AS Østlandsforskning Energigården OFK, FMOP, berørte kommuner	OFK, FMOP, Viken Allbio, høghskolene, HFK, OFK, FMHE, FMOP, skogselskapene, Innovasjon Norge, Energigården, Eidsiva Biodrift, Bioland, Habiol, SLF, OFK, Norsk Institutt for Skog og Landskap, Biol, The Energy Farm International NVE, organisasjoner og andre impliserte
Stasjonær energibruk Øke energieffektiviteten med 20 % innen 2024	Klimakutt kampanje - etablere 10-15 gårdsbruk i Hedmark og Oppland som forsøksgårder 10 kommuner inn i EPC kontrakter Økt andel miljøsertifiserte bedrifter og offentlige virksomheter	Utløse lønnsomme investeringer og bruk av tilgjengelige energieffektive løsninger og gjennomføringsmodeller i eksisterende bygg og nybygg EPC vurdering av alle kommuner i Oppland og videre arbeid med interesserte Oppfordre kommuner og andre offentlige instanser til å utdanne flere sertifiserer	Energigården FMOP OFK	Enova, Energiråd Innlandet, FMOP, Bioforsk, landbruksorganisasjoner OFK, kommunene, Energiråd Innlandet

Transport Bidra til å nå det nasjonale målet på 10 prosent fornybarandel i Norge.	Jernbane: Dobbeltspor til Lillehammer innen 2030	Utvikle samarbeidet mellom kommuner, fylkeskommuner og jernbaneverket, påvirke sentrale politikere	OFK	Alle berørte kommuner og fylkeskommuner
	Innarbeide Gjøvikbanen inn i neste NTP	Det skal arbeides for å sette i gang planarbeid for ny Gjøvikbane ut av Oslo	OFK	Jernbaneverket, Akershus fylkeskommune, berørte kommuner
	Utbedring av Dovrebanen	Starte planarbeid med å koble sammen Dovrebanen og Gjøvikbanen	OFK	Kommuner
	Øke andelen gods på tog	Bedre samarbeid med Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag fylkeskommuner for en enhetlig satsing på Dovrebanen	OFK	Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, berørte kommuner, JBV
	Varetransport Redusere utslippene fra varetransport	Planlegge kryssningsspor	JBV	OFK, kommuner
	Varetransport Redusere utslippene fra varetransport	Utrede mulighetene for å etablere godsterminal for tog i Oppland	JBV	OFK
	Varetransport Redusere utslippene fra varetransport	Miljøkrav til varetransport	OFK, kommuner, FMOP	NLF Hedmark/Oppland
	Varetransport Redusere utslippene fra varetransport	Tilrettelegge for økokjørekurs for sjåførere	OFK	NLF Hedmark/Oppland
	Alternativt drivstoff Øke andelen fornybart drivstoff til å utgjøre fem prosent av totalmengden	Bedre transportinfrastruktur gjennom veibygging og spesielt innfartsårer til og fra industriområder	SVV/OFK/kommuner	
	Alternativt drivstoff Øke andelen fornybart drivstoff til å utgjøre fem prosent av totalmengden	Jobbe politisk for strengere krav til all offentlig kjøring med lastebil	OFK	
	Alternativt drivstoff Øke andelen fornybart drivstoff til å utgjøre fem prosent av totalmengden	Etablere to nye hurtigladepunkter for elbil	Eidsiva	OFK, kommuner, grunneiere
	Alternativt drivstoff Øke andelen fornybart drivstoff til å utgjøre fem prosent av totalmengden	Etablering av nye parkeringsplasser skal tilrettelegge for ladepunkter for elbil	Kommunene	OFK, bedrifter, eiere av parkeringsanlegg, eiere av parkeringsplasser
	Alternativt drivstoff Øke andelen fornybart drivstoff til å utgjøre fem prosent av totalmengden	Informere om fornybart drivstoff	Energiråd Innlandet	
Alternativt drivstoff Øke andelen fornybart drivstoff til å utgjøre fem prosent av totalmengden	Økt innblanding av biodiesel og bioetanol	OFK	Transportører, bestillere av transport	
Alternativt drivstoff Øke andelen fornybart drivstoff til å utgjøre fem prosent av totalmengden	Utfordre kommunene til å investere i el eller hybrid biler	Energiråd Innlandet		

<p>Gang og sykkelveger Øke andelen som går og sykler</p> <p>Kollektivtrafikken Flere passasjerer pr kjørt km</p> <p>Personbil Redusere andelen fossilt drevne biler</p>	<p>Gjennomfører sykkelens dag i 2014</p> <p>Oppfordre byggeiere om å tilrettelegge for trygg sykkelparkering</p> <p>By sykkelordning</p> <p>Utbygging av gang og sykkelveger <ul style="list-style-type: none"> ○ Delta aktivt i Sykkelbysatsing og Gåstrategi </p> <p>Informere om elsykkel</p> <p>Kollektivtrafikken prioriteres <ul style="list-style-type: none"> ○ frekvens ○ fremføringshastighet ○ overganger ○ markedsføring av kollektivtilbudet ○ markedsføring av bestillingsdrosje for buss </p> <p>Kompakt arealbruk og fortetting ved knutepunkter for kollektivtrafikken</p> <p>Gode pendlingsmuligheter i Oppland med buss og tog</p> <p>Venterom på holdeplasser og knutepunkter der det er et høyt antall påstigende</p> <p>Restriktive virkemidler mot biltrafikken i byene tas i bruk der gang og sykkelveger og/eller kollektivtransport er et alternativ</p>	<p>Kommunene</p> <p>Offentlige etater og andre byggeiere</p> <p>Kommuner</p> <p>SVV/OFK/kommunene</p> <p>Energiråd Innlandet</p> <p>OFK</p> <p>Kommunene</p> <p>OFK</p> <p>OFK</p> <p>OFK</p>	<p>OFK, Trygg trafikk, skoler</p> <p>OFK, SVV</p> <p>JBV, pendlerforeningen</p> <p>JBV</p> <p>SVV, kommunene</p>
---	--	---	--

<p>Landbruk Utslipp fra landbruket skal reduseres med 10 prosent innen 2024 i forhold til nivået i 2005</p>	<p>Jordbruk Optimalisere bruk av kunstgjødsel</p>	<p>Etablere hjemmesider med artikler med informasjon om bruk av utstyr</p>	FMOP	Norges vel, SLF
		<p>Utarbeide brosjyre og annet materiell om spredeutstyr, innstilling og bruk</p>	FMOP	Norsk landbruksrådgiving, lokalt,
		<p>Tettere samarbeid med Norges Vel om å arrangere 10 markdager</p>	FMOP	Norges vel, SLF
		<p>Dialog med forhandlere av spredere, enklere tilgang og bedre tabeller</p>	Norges VEL	Norsk landbruksrådgiving, lokalt, FMOP
	<p>Optimalisere bruk av husdyrgjødsel</p>	<p>Informasjon om optimal spredning av husdyrgjødsel; metode og tidspunkt.</p>	Bioforsk Øst	Norsk landbruksrådgiving, lokalt, FMOP, Norges Vel
		<p>Forbedring av grøftetilstanden på dårlig drenert jord</p>	Bioforsk Øst	
	<p>Redusere lystgasstap</p>	<p>God drenering for å redusere faren for vannmetting og oksygenfattige forhold</p>	Norges Vel	
	<p>Redusere utslipp av fossilt drivstoff</p>	<p>Riktig kjøreavstand (viktig ved kjørespor) og turtall</p>	Norges VEL	Energigården, kommunene
		<p>GPS- navigering, muligheter og praktisk bruk</p>	Norges VEL	Oppland bondelag, IN
	<p>Ta i bruk biogass fra husdyrgjødsel</p>	<p>Mulighetsstudie for etablering av gårdsbaserte biogassanlegg</p>	FMOP	OFK
<p>Skogbruk Ivareta skogens egenskap som karbonlager</p>	<p>Økonomisk forvaltning av skogen i henhold til gjeldende standard</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Skogsgjødsling for bedre og raskere tilvekst ○ Optimal plantetetthet (må vurderes hva som er riktig tetthet i hvert enkelt tilfelle) og riktig valg av planter ○ Mer ungsogpleie og tynning ○ Foredlet plantemateriale 	FMOP	Skogeiere, kommuner evt. nasjonale føringer	
<p>Øke avvirkingen fra skog med 20 % (til 1,4 mill. m3)</p>	<p>Stimulere til økt bruk av tre i bygg for å skape økt etterspørsel, kompetanseheving og produktutvikling innen skognæringen, se også bioenergi</p>	FMOP	OFK, skogeiere og treprodusenter	

Avfall Redusere deponigassutslippene med 30 % innen 2024 fra 2010	Økt uttak av biogass fra deponier, renseanlegg og avfallsanlegg	Opprustning av eksisterende metangassanlegg - holdninger og oppfølging fra avfallsselskapene	FMOP	Avfallsselskapene, OFK
		Økt produksjon av biogass fra våtorganisk avfall	FMOP	Avfallsselskapene, OFK
		Deponiets overdekning må bygges slik at vann slipper inn og diffus lekkasje av gass unngås i størst mulig grad -god vannbalanse i deponiet	FMOP	Avfallsselskapene, OFK
	Økt utnyttelse av deponigass, slam og avfall til energi	Utrede potensialet for produksjon av biogass og status for varighet av deponigassen	FMOP	Avfallsselskapene, OFK
		Energi - og varmeproduksjon og oppgradering av biogass til drivstoff	FMOP	Avfallsselskapene, IKS, OFK
Økt grad av materialgjenvinning	Informere om og tilrettelegge for materialgjenvinning /sortering (inklusive landbruksplast)	FMOP	Kommunene/skoler/avfallsselskapene/ virksomheter	
Areal og transportplan Tettere utbyggingsmønster og redusert transportbehov		Legge føringer for effektiv arealutnyttelse i regionalpolitiske retningslinjer for areal- og ressursbruk (oppstart 2012).	OFK	Kommunene
		Stimulere til ATP- prosesser i tilknytning til byer og tettsteder i Oppland - prioritering av regionsentrene med omland.	OFK	Kommunene, FMOP, JBV, SVV
		Benytte kommuneplanleggingen aktivt som virkemiddel for å utvikle et utbyggings- og bosettingsmønster som reduserer transportbehov og dermed klimautslipp.	Kommunene	OFK, FMOP
Kunnskapsformidling, forbruk og holdninger Skape holdningsendringer	Barnehager og skoler skal aktiveres på en positiv måte i klima og energiarbeid	Få miljø inn i skoleverket og læreplan <ul style="list-style-type: none"> ○ Bruke pilotprosjekter som klimalab på Otta vgs, studieretning Energi og miljø ved Valle vgs ○ Skoleprosjekt (i matte kan de lage statistikk ved å regne om kjørte km til CO2) ○ Miljøtenking inn i Ungt Entreprenørskap 	OFK, FMOP	Regnmakerne, Energiråd Innlandet
			OFK	Kommunene
			OFK	

		Stimulere til økt bruk av Vitensenteret på Gjøvik og energisenteret på Hunderfossen	OFK, skoler, kommunene	Vitensenteret på Gjøvik, Energisenteret på Hunderfossen
		Skoleprosjekt i samarbeid med idrettslag vedrørende samkjøring og bruk av buss til og fra aktiviteter	Kommunene	Regnmakerne, skoler, idrettslag
		Profilere klimautfordringer og muligheter på skoler	OFK, kommunene	Regnmakerne, miljøambassadørene, miljøjournalister, grønn hverdag
	Nå ut til et bredest mulig lag av folk i Oppland	Utvikle en kommunikasjonsstrategi som skal favne alle satsingsområdene og aktører i Oppland	OFK	
		Tilrettelegge for grasrotmobilisering (eks: «Transition Towns», «Bærekraftig Liv»)	Energiråd Innlandet	
		Arrangere kommunerådslag	OFK	Energiråd Innlandet
	Formidle kunnskap om energieffektivisering og energiomlegging i næringsbygg, hytter og private boliger	Tilrettelegge for kommunale energirådgivningstiltak for boligeiere, næringsaktører og tiltaksleverandører	Energiråd Innlandet	

Forkortelser

EPC: Energy performance contracts
 FMHE: Fylkesmannen i Hedmark
 FMOP: Fylkesmannen i Oppland
 HFK: Hedmark fylkeskommune
 IKS: Interkommunalt samarbeid
 IN: Innovasjon Norge

JBV: Jernbaneverket
 NHO: Næringslivets hovedorganisasjon
 NLF: Norges lastebileier forbund
 NTP: Nasjonal transportplan
 NVE: Norges vassdrags - og energidirektorat
 OFK: Oppland fylkeskommune
 SLF: Statens landbruksforvaltning
 SVV: Statens vegvesen